

Europese Unie
Regionaal beleid

nl info regio panorama

| Nr. 16 | mei 2005 |

Goede praktijken

voor regionale ontwikkeling

Inhoud

Goede praktijken voor regionale ontwikkeling

Een leerschool voor goede praktijken

Er wordt vaak gezegd dat de tenuitvoerlegging van de structuurfondsen een vindplaats is voor „communautaire meerwaarde”. Dit geldt vooral voor een aantal goede praktijken die in de loop der jaren bij het verstrijken van de opeenvolgende programmeringsperiodes zijn ontstaan bij het beheer van de fondsen en de uitwisseling van ervaringen tussen lidstaten en regio's.

Vorderingen bij de evaluaties in de lidstaten

Het directoraat-generaal Regionaal beleid heeft de tussentijdse evaluaties van de programma's van Doelstelling 1 en 2 geanalyseerd om de resultaten te inventariseren en goede praktijken voor de toekomst te formuleren.

Uit de praktijk: Zweden

Het EFRO in actie: Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Griekenland

Uit de praktijk: Tsjechische Republiek, Hongarije, Polen, Slowakije

Reportage: Succesverhalen uit Ierland

Ierland heeft optimaal de mogelijkheden van de Europese steun benut. Het land dat bij zijn toetreding in 1973 het armste was van alle landen van de Europese Gemeenschap, heeft zich in dertig jaar ontwikkeld tot één van de welvarendste lidstaten van de Unie. Maar wat waren nu de drijfveren van de Ieren? Wat voor tips kunnen ze de nieuwe lidstaten geven? Een bloemlezing van goede praktijken.

Uit de praktijk: België

Uit de praktijk: Spanje

Het EFRO in actie: Nederland, Portugal, Denemarken, Italië

Foto's (pagina's): Europese Commissie (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10), A.Janssens/euro Liège TGV (11), Örebro län (12), AZ publica (13), Nicéphore Cité (13), Creggan Enterprises Ltd (13), Urban Greece (13), ministerstvo pro místní rozvoj (14), National Roads Authority (15), Dublin Bay Project (16), Women's Community Projects (Mullingar) Association Ltd (17), AEIDL (17), National University of Ireland, Maynooth (18), Région wallonne (19), Urban II Noord aan de Rotte (21), Nordjyllands Amt (21), Ministério da Ciência, Tecnologia e Ensino Superior (21).

Omslag: Het station „Estação do Oriente” in Lissabon (Portugal) is gebouwd voor de Expo 98 met steun uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

Aan dit nummer hebben tevens meegewerkt: Pierre Ergo, Véronique Faure, Veronica Gaffey, Jean-Luc Janot, José Luis Kaiser, Ann Martin, Catherine Mathot, Eirini Nikolaïdou, Wolfgang Petzold.

Eindredactie: Thierry Daman, EC, DG Regionaal beleid

Dit magazine is in het Engels en het Frans op kringlooppapier gedrukt.

Het thematisch dossier is in 19 talen van de Europese Unie beschikbaar op de website http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

3

9

12

13

14

15

19

20

21

Beheer van de programma's van de structuurfondsen

Een leerschool voor goede praktijken

door John Bachtler⁽¹⁾

Er wordt vaak gezegd dat de tenuitvoerlegging van de structuurfondsen een vindplaats is voor „communautaire meerwaarde”. Dit geldt vooral voor een aantal goede praktijken die in de loop der jaren bij het verstrijken van de opeenvolgende programmeringsperiodes zijn ontstaan bij het beheer van de fondsen en de uitwisseling van ervaringen tussen lidstaten en regio's. Uit elk van de fasen in de tenuitvoerlegging van een programma kunnen immers lessen worden geleerd waar iedereen zijn voordeel mee kan doen.

Bedrijvencentrum voor starters in Egg in Vorarlberg (Oostenrijk)

Het beheer van de structuurfondsen brengt enorme uitdagingen met zich mee. De inzet van grote, meerjarige en sectoroverschrijdende toewijzingen in een administratieve context die soms in strijd is met de landelijke beheerspraktijken, is complex en veeleisend. De ervaring van de afgelopen 15 jaar heeft echter geleerd dat de lidstaten lering hebben getrokken uit het gebruik van de structuurfondsen en daar communautaire meerwaarde uit hebben gehaald. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van nieuwe benaderingswijzen die het regionaal beleid ten goede komen. Een van de meest waardevolle aspecten van deze toegevoegde waarde vormen de lessen die worden geleerd uit de beste praktijken. Die zijn ontstaan in de loop der jaren bij het verstrijken van de opeenvolgende pro-

grammeringsperiodes, bij het beheer van de structuurfondsen en de uitwisseling van ervaringen tussen lidstaten en regio's.

Programmabeheer: ieder land zijn eigen systeem

Iedere lidstaat heeft zijn eigen beheersapparaat ontwikkeld, soms met regionale kenmerken. In grote lijnen kunnen we een onderscheid maken tussen landen die:

- > een *gedifferentieerde* aanpak kennen van de toewijzing van de middelen, met gescheiden administratieve structuren die speciaal zijn ingesteld voor het beheer van de structuurfondsen (zoals in Nederland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk);

⁽¹⁾ Professor John Bachtler is directeur van het European Policies Research Centre (Centrum voor onderzoek naar Europees beleid) van de Universiteit van Strathclyde, Glasgow (Verenigd Koninkrijk).

- > een aanpak kennen volgens een formule waarbij de toewijzing van de middelen is ondergebracht bij de ministeries en de nationale en regionale instanties. Dit is het geval in Oostenrijk, Spanje en sommige Duitse deelstaten en in de meeste nieuwe lidstaten;
- > systemen kennen die een *combinatie* vormen van deze beide benaderingswijzen, zoals Finland, Frankrijk en Italië.

Iedere formule heeft zijn voor- en nadelen. Gedifferentieerde systemen kunnen administratief complex zijn (en minder geschikt voor grotere steunmaatregelen van Doelstelling 1). Ze maken echter wel een grotere strategische samenhang, een transparante besluitvorming en een betere zichtbaarheid van de financiering door de EU mogelijk. De werkwijze waarbij het beheer bij bestaande organen wordt ondergebracht, is daarentegen directer en meer gestroomlijnd. Het is dan echter moeilijker om verschillende steunmaatregelen te integreren. Dit geldt ook voor

het gebruik van het hefboomeffect van communautaire financiering.

De laatste 10 tot 15 jaar heerst in een groot aantal lidstaten van de Unie een tendens om het beheer van de programma's steeds meer naar het regionale niveau te verleggen. Griekenland en Ierland zijn de meest recente voorbeelden van deze ontwikkeling. In diverse regio's zijn bemiddelende instanties ingesteld voor het beheer van bepaalde thematische of sub-regionale delen van programma's. Dit is bijvoorbeeld het geval in Oostenrijk (regionale beheersdiensten), Frankrijk (plaatselijke subsidies), Italië (geïntegreerde programma's/projecten) en het Verenigd Koninkrijk (actieplannen).

Met het oog op een betere beheersing van de afstemming tussen de toewijzing van de middelen en de strategische doelstellingen van het programma zijn de beheerssystemen verder geperfectioneerd. Uit onderzoek naar de evaluaties blijkt nadrukkelijk dat de doeltreffendheid van het beheer in de eerste plaats afhangt van een heldere omschrijving van de organisatorische taken en processen. Daarnaast speelt een pragmatische benadering tot innovatie een rol. Een belangrijke factor die bijdraagt aan een verbetering van het beheer is een goede samenwerking binnen een netwerk van programmasecretariaten. Dit is bij de uitvoering van de structuurfondsen in Oostenrijk, Nederland en het Verenigd Koninkrijk al goed van de grond gekomen.

Uitbesteden van programmabeheer: het Doelstelling 2-secretariaat van Noordrijn-Westfalen (Duitsland)

Een manier om de structuurfondsen te beheren – die je vaak tegenkomt in gedifferentieerde systemen – is het „uitbesteden” van een deel van de administratie van de programma's aan een apart secretariaat. Dit gebeurt al lange tijd in sommige delen van België, in Nederland en in het Verenigd Koninkrijk. Noordrijn-Westfalen heeft zich onlangs bij deze groep gevoegd met de oprichting van een „Ziel 2 Sekretariat” (Doelstelling 2-secretariaat). Dit is ondergebracht bij een consultancybureau dat belast is met het verbeteren van de coördinatie van de programmacomités. Het biedt technische bijstand aan de vele ministeries en andere instanties die betrokken zijn bij de administratie van de programma's. Ook verzorgt het bureau activiteiten op het gebied van publiciteit en communicatie.

Engeland (Verenigd Koninkrijk): „Initiatief voor betere praktijken” ten behoeve van een beter programmabeheer

In 2003 is het kabinet van de Britse premier gestart met een „Best Practice Initiative” (Initiatief voor betere praktijken) ter verbetering van het beheer van de structuurfondsen in Engeland. Het initiatief had drie speerpunten: a) een gedetailleerde inventarisatie van de goede praktijken die kunnen worden verveelvoudigd en de zwakke punten die moeten worden aangepakt, in het bijzonder waar het gaat om strategisch leidinggeven en ondersteunen van projecten; b) een strategie voor permanente scholing om de vaardigheden en de kennis op het gebied van programmering te vergroten; c) opzetten en gebruiken van netwerken en beschikbaarstellen van tools om het leerproces te begeleiden.

Promotie van het programma: publiciteit en communicatie

Informatie en voorlichting staan centraal in de programmering van de structuurfondsen. De beheersautoriteiten moeten de begunstigen en potentiële projectponsors informeren en bij de werkzaamheden betrekken. Ze moeten ervoor zorgen dat zij weten of ze er inderdaad voor in aanmerking komen. Ook moeten zij weten hoe ze een kwalitatief goed dossier samenstellen en hoe ze hun project doeltreffend ten uitvoer kunnen leggen. Anderzijds hebben de partners die belast zijn met de administratie van het programma informatie nodig aan de hand waarvan ze het programma adequaat kunnen beheren en sturen. Daarnaast moet het publiek worden geïnformeerd over de bijdrage van de structuurfondsen aan de ontwikkeling van de eigen regio en de verbetering van de leefomgeving.

In de lopende programmeringsperiode (2000-2006) is meer nadruk gelegd op publiciteit en communicatie over de structuurfondsen. Maar de behoeften op dit gebied volgen de

Dankzij de rondweg van Bragança (Noord-Portugal) is de doorsteek naar Spanje een stuk gemakkelijker

Inrichting van de toegangswegen naar de archeologische vindplaatsen in Athene (Griekenland) ter voorbereiding op de Olympische Spelen van 2004

ontwikkelingen tijdens de looptijd van het programma. Zo kunnen we een aantal goede praktijken aanwijzen, zoals:

- > selectie van de doelgroepen, hun behoeften op het gebied van informatie en de beoogde antwoorden;
- > keuze van de juiste hulpmiddelen. Hierbij wordt voor elk hulpmiddel een duidelijke doelstelling vastgesteld, op de verwachtingen van de doelgroep ingespeeld en worden heldere en korte berichten verspreid;
- > ontwikkeling van een communicatiebeheerssysteem waarin de taken en verantwoordelijkheden duidelijk zijn omschreven. Bovendien moet men kunnen beschikken over voldoende middelen. Op die manier kunnen de resultaten adequaat worden verwerkt. De doeltreffendheid van de steunmaatregelen kan dan aan de hand van interne mechanismen worden geëvalueerd.

Griekenland: publieksvoorlichting over de structuurfondsen

In Griekenland heeft de beheersautoriteit van het communautair bestek een uniform communicatiesysteem ontwikkeld om de begunstigten en het grote publiek in het hele land te informeren. Het bestaat uit een netwerk van een vijftigtal voorlichtings- en communicatieagenten, een coördinatie-team voor de informatie, een gedetailleerd vademecum van de eisen op het gebied van voorlichting en publiciteit tijdens alle fasen van het programma en een module voor de evaluatie van de doeltreffendheid van de voorlichtingsactiviteiten.

Uitvoering van het programma: beoordeling van aanvragen en selectie van projecten

Er wordt steeds meer druk uitgeoefend op de programma's om te zorgen dat de doelstellingen ook daadwerkelijk worden gehaald. De sanctie van het automatisch opschonen van programma's na twee jaar functioneert als stok achter de deur en ook de prestatiereserve vormt een goede stimulans. Programmabeheerders zijn meer gericht op kwaliteit. Zij zoeken naar betere projecten met een onderliggende strategische rationaliteit. Met grote waarschijnlijkheid zullen die binnen de gestelde termijn worden uitgevoerd. Daarnaast wordt in regio's die mogelijk in 2007 niet meer voor steun in aanmerking komen, gekeken naar projecten die een blijvend stempel op de regio drukken.

In deze context spelen de beoordeling van de ingediende projectdossiers en de selectie van de projecten een belangrijke rol. In de loop der jaren wordt er bij de beoordeling van de aanvragen veel systematischer en professioneler te werk gegaan. Sommige regio's (met name in Ierland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk) gebruiken geavanceerde methodes voor het geven van punten, het evalueren en het rangschikken van projecten. Door input- en kwaliteitscriteria te hanteren kunnen programmabeheerders het profiel van de aanvragen beïnvloeden. De projecten en de toewijzing van de middelen koppelen zij aan de zwaartepunten. Zo wordt in Duitsland, Italië en Spanje regelmatig een beroep gedaan op onafhankelijke deskundigen, teams van specialisten en andere tussenpersonen (banken bijvoorbeeld) voor de beoordeling van bepaalde maatregelen of acties. Dit gebeurt met name als het gaat om

grote, vaak zeer complexe infrastructuurprojecten of zeer gespecialiseerde O&O-initiatieven. Daarnaast wordt een hoge prioriteit gegeven aan de opleiding van begunstigden op het gebied van technieken voor het evalueren van projecten.

Het maakt niet uit voor welk systeem men kiest, maar ze hebben allemaal eenvoudige en transparante procedures voor het onderzoeken van dossiers en het selecteren van projecten nodig. Ook hebben ze de flexibiliteit nodig om zowel innovatieve aanvragen te beoordelen als snel projecten met een gering risico te behandelen. Ten slotte hebben ze ondersteunende voorzieningen nodig om begunstigden te helpen bij de uitvoering van hun projecten.

Italië: kwaliteitsverbetering van projecten dankzij de inzet van geïntegreerde lokale programma's

Italië kent een breed pakket aan geïntegreerde projecten, waaronder de „*Programmi Integrati per lo Sviluppo Locale*” (PISL – Geïntegreerde programma's voor lokale ontwikkeling). Deze zijn in sommige regio's ingevoerd om de kwaliteit van de projecten en de strategische vaardigheden van de regionale actoren te verbeteren. Ieder PISL vormt een afzonderlijke strategie op lokaal niveau. Dit is een samenhangend geheel van geïntegreerde en sectoroverstijgende acties (met inbegrip van steun voor infrastructuur en ondernemingen). Dit vormt een samenhangend territoriaal kader voor het ontwerpen, selecteren en uitvoeren van projecten.

Oostenrijk: verbetering van kwaliteit en transparantie bij het genereren en selecteren van projecten

In Oostenrijk werken „*regionale beheersbureaus*” samen met lokale aspirant-projectsponsors. Zij genereren aanvragen en ontwikkelen kwaliteitsprojecten. Om de transparantie en samenhang bij de selectie van projecten te verbeteren, wordt binnen iedere subsidiërende instantie gebruikgemaakt van „*Maßnahmenverantwortliche Förderstellen*” (bureaus belast met het beheer van maatregelen). Zij waarborgen een standaardaanpak ten aanzien van de ontvankelijkheid, de beoordeling van aanvragen, de selectie van projecten en de vaststelling van de hoogte van de toegekende financiering.

Informatievergaring ten dienste van de programmering: de rol van monitoring

De monitoring van de programma's van de structuurfondsen wordt vaak beschouwd als minder belangrijk dan de uitvoering daarvan. Sinds een paar jaar wordt monitoring echter gezien als een primaire voorwaarde voor een efficiënte programmering, of een middel om strategische gegevens te verzamelen in iedere fase van de programmering (ontwerp, uitvoering en evaluatie).

Het zuiveringsstation van Danutoni (Roemenië) heeft steun ontvangen uit de fondsen Phare en ISPA

Bezoek aan de irrigatie-installaties aan de westkust van het eiland Réunion (Frankrijk), aangelegd met financiering van het EFRO.

Volgen van de financiële en operationele voortgang van de programma's: nationale en regionale monitoringsystemen

Nu de monitoring van programma's aan belang heeft toegekomen, hebben veel lidstaten geïnvesteerd in de implementatie van gedeelde en gebruikersvriendelijke systemen. Met behulp daarvan kunnen zowel de financiële (vastleggingen, betalingen) als de operationele (voortgang van projecten) indicatoren worden gevolgd. Eén van de bekendste systemen is het Franse nationale volgsysteem PRESAGE, dat voor gebruik in andere landen is aangepast. Andere voorbeelden zijn SIRGIS en SINIT in Italië, STINS in Zweden en op regionaal niveau eFReporter in Sachsen-Anhalt (Duitsland). Een voorbeeld van de nieuwe generatie systemen die in de nieuwe lidstaten zijn ontwikkeld is SIMIK. Dit is een Pools systeem dat momenteel in een netwerk wordt gezet onder de naam SIMIK-NET. Een interessante ontwikkeling is dat het monitoringsysteem voor de structuurfondsen nu wordt gebruikt voor de implementatie van veel uitgebreidere monitoringsystemen die worden toegepast voor alle steunmaatregelen van de overheid. Dat is onder andere het geval in Italië, waar het systeem MIP (monitoring van overheidsinvesteringen) wordt gebruikt.

Een efficiënt monitoringsysteem begint bij de keuze, definitie en kwantificering van indicatoren. Daarbij is van belang of de benodigde gegevens inderdaad kunnen worden verzameld en of ze relevant zijn. Voor de vergaring en archivering

van gegevens zijn speciale voorzieningen nodig die de mogelijkheid bieden om, in het ideale geval, de gegevens in real-time te raadplegen en te gebruiken. Tot slot is het van belang om gemotiveerde mensen in te zetten die getraind zijn in monitoring en weten hoe belangrijk het is om gestandaardiseerde procedures te volgen. Natuurlijk ligt dit niet allemaal voor de hand en de meeste regio's hebben herhaaldelijk geworsteld met de kwantificering van de indicatoren, de technische beperkingen van IT-systemen, de beperkte nauwkeurigheid en het geringe nut van de beschikbare gegevens.

Partnerschap: leren samenwerken

Partnerschap, één van de basisbeginselen van de uitvoering van de structuurfondsen, heeft waarschijnlijk meer invloed gehad op de praktijken van regionale ontwikkeling dan welk ander aspect van het Europese cohesiebeleid ook. Het is meteen een van de lastigste beginselen om ten uitvoer te leggen. Met name omdat het vereist dat verschillende instellingen en organisatieculturen, met uiteenlopende prioriteiten en belangen, samenwerken om gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken. En toch heeft partnerschap zich van een voorgeschreven formeel vereiste tot een inmiddels algemeen aanvaard mechanisme ontwikkeld (hoewel dit niet overal in de Unie evenzeer het geval is). Het is een middel om de doeltreffendheid van de strategische programmering, het programmabeheer en de selectie van projecten te verhogen. Het bevordert immers het „ownership”, de betrokkenheid, van de actoren en vergroot de mogelijkheden voor innovatie.

Het bureau PUZZLE in Hultsfred (Zweden), begunstigde van het EFRO, ontplooit zijn talenten ten dienste van de rockmuziek, waarin dit stadje zich heeft gespecialiseerd

Op het gebied van partnerschap zijn belangrijke lessen geleerd. Het heeft namelijk meer om het lijf dan ervoor te zorgen dat de monitoringcomités representatief zijn. De bijdrage van iedere partner moet namelijk worden gemanaged. De strategische en operationele rol die elk van de partners in de verschillende programmafases kan spelen,

moet zorgvuldig worden afgewogen. Daarnaast hebben de partners behoefte aan opleiding en technische begeleiding als ze een effectieve bijdrage willen leveren.

Verenigd Koninkrijk: partnerschap in de praktijk in West-Schotland

Partnerschap ligt aan de basis van de gehele benadering bij het streven naar economische en sociale vernieuwing in West-Schotland. De partners zijn actief betrokken, niet alleen bij het monitoringcomité maar ook bij een aantal raadgevende groepen en operationele organen die belast zijn met de beoordeling van aanvragen. Zij doen ook aanbevelingen voor de selectie van projecten. Door de beoordeling van de aanvragen toe te vertrouwen aan *peer groups* wordt een goed evenwicht bereikt tussen objectieve selectiecriteria en de vaardigheden en kennis van individuen. Meer in algemene zin voorkomt deze aanpak dubbel werk en bevordert dit het onderlinge begrip en de arbeidsverhoudingen tussen de instellingen in de regio.

Leercurve en uitwisseling van ervaringen

Tot slot moet worden benadrukt dat efficiënt beheer van een programma het resultaat is van een leerproces enerzijds en een proces van aanpassing van systemen en procedures anderzijds. De nationale en regionale beheersautoriteiten doen gaandeweg ervaring op tijdens de opeenvolgende fasen van de programmering, waarbij hun ontwikkeling een ware „leercurve” volgt.

Een andere belangrijke factor die heeft bijgedragen tot het ontstaan van goede praktijken was de stabiliteit van het institutionele kader. Hierdoor kon bij de tenuitvoerlegging van de fondsen worden vernieuwd en geëxperimenteerd. Ook het gemeenschappelijke regelgevende kader had een gunstige invloed op de vorming van transnationale netwerken. Het blikveld werd verruimd en goede praktijken konden gemakkelijker worden uitgewisseld.

Verbetering van het beheer van de programma's van de structuurfondsen door middel van de uitwisseling van ervaringen: IQ-Net

IQ-Net is een goed voorbeeld van transnationale samenwerking op het gebied van programmabeheer. Doel van dit netwerk van vakmensen binnen de beheersautoriteiten van de programma's van Doelstelling 1 en 2 in tien lidstaten is het bevorderen van toegepast onderzoek en uitwisseling op het gebied van het beheer van de programma's van de structuurfondsen. Voor dit artikel is veel informatie geput uit casestudies op IQ-Net.

Voor meer informatie kunt u kijken op:
<http://www.eprc.strath.ac.uk/iqnet/>

Tussentijdse evaluatie van de structuurfondsen

Vorderingen bij de evaluaties in de lidstaten

Het directoraat-generaal Regionaal beleid heeft de tussentijdse evaluaties van de programma's van Doelstelling 1 en 2 geanalyseerd om de resultaten te inventariseren en goede praktijken voor de toekomst te formuleren ⁽¹⁾.

De tussentijdse evaluaties van alle programma's van de structuurfondsen, uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de beheersautoriteiten en in samenwerking met de Europese Commissie, zijn eind 2003 afgerond. De resultaten zijn meegenomen in de tussentijdse herziening van de programma's en bij de toekenning van de prestatiereserve (zie artikel) in de loop van 2004.

Kwaliteit

Over het algemeen is de kwaliteit van deze evaluaties hoger dan die van de in het verleden uitgevoerde evaluaties van de structuurfondsen. Er kunnen dan ook diverse uitstekende voorbeelden van goede praktijken uit worden gedestilleerd. Er waren dit keer meer middelen uitgetrokken voor de evaluaties (meer dan 35 miljoen euro voor de regio's van Doelstelling 1 en 2). Ook had de kwaliteit van de aanpak en onderlinge samenwerking in de regio's en van de samenwerking met de Commissie een gunstige invloed op de kwaliteit van de evaluaties.

De zwakke punten die naar voren zijn gekomen houden verband met de strakke deadlines die waren vastgesteld voor het indienen van de evaluaties (voor sommige programma's die laat waren afgerond, waren er nog weinig activiteiten te evalueren). Ook hield het verband met de omvang van de evaluaties (acht vragen voor elk van de maatregelen en zwaartepunten) en, in enkele gevallen, met methodologische problemen (geen vooronderzoek gedaan, gebrekkige analyse).

Resultaten van de evaluaties

Het is niet eenvoudig om de resultaten van zo'n breed scala aan programma's samen te vatten. Toch kunnen de volgende algemene conclusies uit de evaluaties worden getrokken:

- > In bijna alle gevallen zijn de beoordelaars tot de conclusie gekomen dat de **strategieën** van de programma's **nog steeds goed** waren.
- > Veelal was het **te vroeg** om de **doeltreffendheid** van de programma's te beoordelen omdat ze langzaam of laat op gang waren gekomen. In veel gevallen moesten de indicatoren en de doelgroepen van het monitoringsysteem opnieuw worden gedefinieerd.
- > Ook was het vaak **te vroeg** om de **effecten** van de programma's te beoordelen, hoewel de beoordelaars in sommige gevallen op grond van de ervaringen in de eerste uitvoeringsjaren hebben aanbevolen de targets te herzien. Uit het voor de grote communautaire bestekken gebruikte macro-economische model kan worden afgeleid dat de programma's **goed op weg zijn** om hun algemene doelstellingen te behalen.

Mozaïekwerk, een kunst die wordt ondersteund in het kader van het Regionaal Plan voor technologie voor Wales (Verenigd Koninkrijk), medegefinancierd door het EFRO

- > De doeltreffendheid is in de meeste gevallen beoordeeld op grond van de besteding van de toegekende gelden. Deze zijn niet beoordeeld op grond van de kosten die van geval tot geval zijn gemaakt om een activiteit uit te voeren of een resultaat te bereiken. De eisen van de *n+2*-regel ⁽²⁾ hebben ertoe geleid dat **de toegekende gelden duidelijk beter worden besteed** dan in het verleden.
- > Uit de evaluaties is gebleken dat er dringend behoefte is aan een **beter kwantificering van de doelstellingen**.
- > De **uitvoeringsprocedures** werden in overeenstemming geacht met de voorgeschreven verplichtingen en beoordeeld als **duidelijk beter** dan in het verleden.

Alhoewel de tussentijdse evaluaties niet tot doel hadden de bijdrage van de structuurfondsen in het kader van de zwaartepunten van Lissabon te beoordelen, kunnen in dat verband toch enkele belangwekkende resultaten worden genoemd:

- > Ten aanzien van **vervoer en toegankelijkheid** laten de evaluaties zien dat er grote vorderingen zijn geboekt met grote projecten voor wegen en spoorwegen. Ook bij projecten voor de ontwikkeling van havens en luchthavens en lokale vervoersinitiatieven wordt voortgang gemaakt, al is het tempo vaak wat lager.
- > De structuurfondsen dragen bij aan de **kenniseconomie** door het ondersteunen van samenwerking tussen onderzoeksinstituten en ondernemingen, bedrijvennetwerken en onderzoekscentra, breedbandtoegang, regionale innovatiestrategieën en opleiding van onderzoekers, evenals van projecten voor toegepast onderzoek. Ook wordt een groot aantal innovatieve initiatieven en methoden ondersteund. Hiervan vergt de implementatie in sommige gevallen wat meer tijd.
- > **Ondernemerschap** wordt gestimuleerd met behulp van subsidies die worden toegekend aan starters, kleine en grote innoverende ondernemingen. Dit is bedoeld voor

⁽¹⁾ The Mid Term Evaluation in Objective 1 and 2 Regions – Growing Evaluation Capacity, November 2004. Het verslag kan worden geraadpleegd op het adres: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/tech_en.htm

⁽²⁾ Volgens deze regel moet de jaarlijkse financiële tranche van een door de fondsen medegefinancierd programma uiterlijk aan het einde van het tweede jaar dat volgt op de vastlegging (waarbij „n” staat voor het jaar van vastlegging) zijn uitgegeven; niet-gebruikte kredieten worden, uitzonderingen daargelaten, automatisch vrijgemaakt.

Salzburg (Oostenrijk): de vereniging *Frau und Arbeit* (vrouw en werk) steunt vrouwen die een bedrijf willen opstarten

de ontwikkeling van bedrijvenparken, voor consultancy-diensten en voor het instellen van speciale risicokapitaalfondsen. Veel van deze maatregelen zijn vraaggestuurd. De vorderingen zijn misschien niet zo goed als verwacht. Dat houdt verband met de algemene vertraging van de economie die zijn stempel heeft gedrukt op de eerste jaren van de looptijd van de programma's.

- > De bevordering van **sociale insluiting** is een andere belangrijke dimensie van het merendeel van de programma's van Doelstelling 1 en 2. Uit de meeste evaluaties komt naar voren dat de prestaties op dit gebied bevredigend zijn of zelfs beter dan verwacht. De geïntegreerde acties lijken het meeste effect te sorteren, hoewel ze wel meer middelen vergen.
- > Het **milieu** vormt een horizontaal zwaartepunt van de structuurfondsen. Uit de evaluaties kan worden afgeleid hoe de praktische integratie van dit zwaartepunt kan worden verbeterd en hoe het begrip **duurzame ontwikkeling** in de programma's concreet vorm kan worden gegeven. De structuurfondsen steunen tevens directe milieumaatregelen. Hieronder vallen de sanering van industrieterreinen, de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen en de toegang tot drinkwater, de behandeling van afvalwater en afval en de instelling van beschermde gebieden. Over het algemeen vorderen de meer klassieke projecten in overeenstemming met de verwachtingen en komen de meer innovatieve projecten wat langzamer op gang.

Toepassing van de evaluaties

Al deze resultaten vinden in eerste instantie een nuttige toepassing bij de tussentijdse herziening en aanpassing van de programma's. Ze worden vooral gebruikt door de beheersautoriteiten, de monitoringcomités en de uitvoeringsorganen. In sommige regio's van Doelstelling 1 waar de structuurfondsen een grote zichtbaarheid genieten, hebben de evaluaties geleid tot een openbaar debat onder de volksvertegenwoordigers en in de media.

De evaluaties zijn van grote invloed geweest op de verbetering van de uitvoeringsvoorwaarden. Dit heeft zich onder meer vertaald in een uitbreiding van het aantal indicatoren, meer aandacht voor de horizontale zwaartepunten en betere criteria voor de selectie van projecten. De wijzigingen in de aan de programma's toegekende financiële middelen zijn vooral ingegeven door de absorptiecapaciteit van de desbetreffende programma's. De evaluaties zijn ook wel van invloed geweest op de besluitvorming in deze.

Twee belangrijke factoren waren van belang voor de toepassing van de tussentijdse evaluaties:

- > De **kwaliteit van de evaluaties**: evaluaties van een betere kwaliteit waarbij een strakke methodologie is gehanteerd, de resultaten overzichtelijk zijn gepresenteerd en duidelijke aanbevelingen zijn gegeven, maakten meer kans om te worden gebruikt;
- > een **actief bij de uitvoering van de evaluatie betrokken partnerschap**: ook evaluaties waarbij de beheersautoriteit en het monitoringcomité belangstelling toonden voor de resultaten en actief aan het proces deel hebben genomen door het verstrekken van informatie en het voeren van een dialoog met de beoordelaars, zonder daarbij echter tekort te doen aan hun onafhankelijkheid, werden ook vaker gebruikt.

Toenemende evaluatiecapaciteit

De Commissie is van mening dat uit de tussentijdse evaluatie mag worden afgeleid dat de vaardigheden van de voor de structuurfondsen verantwoordelijke overheden en de beoordelaars duidelijk zijn toegenomen. Het is nu zaak om deze ervaring te benutten en de evaluatiecapaciteit in de hele uitgebreide Unie te versterken. Voor de toekomst is het van belang de evaluaties meer te richten op de behoeften. Als het gaat om het vaststellen van de terreinen waar de evaluatie een toegevoegde waarde heeft moet er meer verantwoordelijkheid gelegd worden bij de beheersautoriteiten en de monitoringcomités. De evaluatie kan zich zo ontwikkelen tot een geïntegreerd beheersinstrument dat zal bijdragen aan de prestaties van de programma's.

Voor meer informatie kunt u kijken op: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/tech_en.htm

Wales: betere administratieve praktijken dankzij de evaluatie

Uit de ervaringen in voorgaande programma's is gebleken dat de monitoring- en evaluatiesystemen moeten worden versterkt. Wales heeft daar lering uit getrokken en evalueert zowel de uitvoering als de bereikte resultaten, zodat de kansen en de effecten van de structuurfondsen kunnen worden geoptimaliseerd.

Zorgen dat goede projecten met succes worden afgerond, dat is het uiteindelijke doel bij de uitvoering. Dit is waarom Wales vanaf het begin een degelijk evaluatie- en monitoringproces in gang zet.

Bij de tussentijdse evaluatie bleek dat deze aanpak moest worden aangevuld met regelmatige contacten met de projectponsors en dat de procedures moesten worden geharmoniseerd. Er werd besloten om bij de behandeling van de aanvragen meer „klantgericht” te werken en een systeem in te stellen voor de contacten met de projectponsors. Uit een recent tevredenheidsonderzoek kon worden afgeleid dat de vereenvoudiging van de procedures en de „klantgerichte” aanpak hun vruchten afwerpen.

De evaluatie van de sectoroverstijgende aspecten (werkgelegenheid, gelijke kansen, milieu, enz.) is ook geïntensiveerd. In eerste instantie is dit gebeurd bij de selectie en later bij de monitoring en de vaststelling van goede praktijken. Zodra een dossier is ingediend gaat een team van gespecialiseerde consultants op het gebied van sectoroverstijgende aspecten aan de slag met de kandidaat. Zij helpen de kandidaat om deze sectoroverstijgende aspecten in zijn project te verwerken.

Projecten die speciale nadruk leggen op sectoroverstijgende aspecten worden gevolgd met het doel daar goede praktijken uit te destilleren. Het „Genesis”-project is een goed voorbeeld van deze aanpak. Door het verlenen van subsidie voor kinderopvang voor vrouwen die willen gaan werken of een opleiding willen gaan volgen, stimuleert het project zowel de economische activiteit bij vrouwen als de vernieuwing van het gebied. De begunstigten hebben ook toegang tot een sociaal-economische adviesdienst. De aanpak bij dit project wordt als een goede praktijk beschouwd en wordt nu in andere gebieden in Wales toegepast.

Contactadres: enquiries-wefo@wales.gsi.gov.uk

Prestatiebeloning

De „prestatiereserve” is een nieuw element in de periode 2000-2006. 4 % Van het bedrag van de structuurfondsen dat aan iedere lidstaat wordt toegewezen, wordt aan het begin van de programmering opzijgezet om te worden toegekend aan programma's die halverwege de looptijd geslaagd blijken te zijn.

Dit was de eerste keer dat de financiële toewijzingen van de structuurfondsen gekoppeld werden aan de prestaties van de programma's. Deze prestatiereserve, die een bedrag van 8 miljard euro vertegenwoordigt, is op 23 maart 2004 door de Europese Commissie vrijgegeven.

Wat is een „geslaagd” programma?

De verordening inzake de structuurfondsen ⁽¹⁾ bepaalde dat de lidstaten in nauw overleg met de Commissie de prestaties in het kader van hun programma's moesten beoordelen aan de hand van een beperkt aantal toezichtindicatoren. Deze toezichtindicatoren geven een beeld van de doeltreffendheid, het beheer en de financiële uitvoering. Voor de doeltreffendheid hebben de lidstaten een beperkt aantal indicatoren vastgesteld voor de uitvoering en de resultaten, alsmede targets voor de prestaties halverwege de looptijd. De financiële en beheerscriteria waren voor de meeste lidstaten dezelfde. Het betrof met name indicatoren en targets voor monitoring, evaluatie en controle, alsmede voor de selectie van projecten en de besteding van de toegekende middelen.

Eind 2003 hebben de lidstaten dus de prestaties van hun programma's geëvalueerd en voorstellen gedaan aan de Commissie voor de verdeling van de middelen. In een korte periode met intensieve discussies is overeenstemming bereikt over de toe te wijzen bedragen. De Commissie heeft erop aangedrongen de toewijzingen te baseren op de beginselen van transparantie en gelijkheid, alsmede op objectief meetbare criteria. In de meeste gevallen heeft de Commissie de voorstellen van de lidstaten geaccepteerd. In andere gevallen is aanvullende informatie gevraagd over de gehanteerde methode. Voor een klein aantal dossiers is de verdeling van de bedragen over de programma's aangepast naar aanleiding van de discussies.

Toewijzing van de middelen

In totaal heeft meer dan 90 % van de programma's van Doelstelling 1 en 2 zijn aandeel in de prestatiereserve ontvangen. Dit is niet alleen een teken van het succes van de uitvoering van de structuurfondsen, maar ook van een aanzienlijke verbetering van de prestaties van de programma's ten opzichte van de voorgaande programmeringsperiodes.

- Meer dan 80 % van de programma's van Doelstelling 1 heeft zijn aandeel in de reserve ontvangen. Sommige minder dan 4 % van het oorspronkelijk toegekende bedrag, andere meer. Griekenland was het strengst bij zijn voorstellen. 10 programma's kwamen niet voor de reserve in aanmerking, terwijl in Spanje, Ierland en Portugal aan enkele programma's niets werd toegewezen. In Griekenland varieerden de percentages van de toewijzingen uit de prestatiereserve van 1,3 tot 16,9 % van het totaalbedrag van de vastleggingen. In Italië liepen ze uiteen van 2,3 tot 7,2 % en in Ierland is de gehele toewijzing naar één enkel programma gegaan (economische en sociale infrastructuur).

- Alle programma's van Doelstelling 2, met uitzondering van enkele programma's voor technische bijstand, hebben hun aandeel in de reserve ontvangen. Hier liepen de toewijzingspercentages minder uiteen, wat aangeeft dat de programma's geslaagd zijn bij het behalen van hun doelstellingen. In Frankrijk liepen de percentages het sterkst uiteen, met toewijzingen van 2 tot 6,5 % van de vastleggingen, waar Engeland uitkwam op percentages van 4,02 tot 5,96 %.

Beloning voor goede praktijken

De verdeling van de middelen vormt slechts één aspect van het verhaal. Dat zoveel programma's toewijzingen ontvangen, betekent natuurlijk dat ze hun targets hebben gehaald. Het betekent ook dat de regio's in de EU beter in staat zijn de structuurfondsen te beheren. Door financiële toewijzingen te koppelen aan criteria voor goed beheer is een positieve stimulans gegeven voor de besteding van de toegekende middelen, de selectie van projecten, monitoring, evaluatie en financiële controle.

Een eerste balans van het instrument

De Commissie heeft een analyse uitgevoerd van de eerste toepassing van de prestatiereserve in de regio's van Doelstelling 1 en 2 ⁽²⁾. Bij de eerste drie gebruikte typen indicatoren (voor doeltreffendheid, financiële prestaties en beheer) bleek het moeilijk om op de juiste manier indicatoren voor doeltreffendheid vast te stellen en targets te bepalen. Hierdoor werd de evaluatie van de prestaties van de programma's op grond van die criteria soms bemoeilijkt. De betere financiële prestaties en de in vergelijking met eerdere periodes hogere uitgaven waren voornamelijk het gevolg van de toepassing van de $n+2$ -regel. De algemene conclusie van de analyse is dat de criteria voor het beheer het meest doeltreffend zijn geweest en de prestaties van de programma's positief hebben beïnvloed.

Evaluatie van de sociaal-economische ontwikkeling

De Europese Commissie heeft onlangs op internet in het Engels een nieuwe gids voor de evaluatie van de sociaal-economische ontwikkeling gepubliceerd (*Guide to the evaluation of socio-economic development*). Dit instrument is voor iedereen toegankelijk en mag vrij gebruikt worden. Het is gebaseerd op ervaringen met het programma MEANS dat is gericht op de methodologie bij evaluaties. De initiatiefnemers zijn van plan de gids regelmatig te actualiseren en de mogelijkheid te onderzoeken om een deel van de website interactief te maken, zodat ervaringen en goede praktijken op het gebied van evaluaties tussen beoordelaars en opdrachtgevers kunnen worden uitgewisseld. <http://www.evaled.info>

Rond het nieuwe TGV-station van Luik (België) heeft de EU een aantal economische herstructureringsmaatregelen gefinancierd

⁽¹⁾ Artikel 44 van Verordening (EG) nr. 1260/1999 van de Raad van 21 juni 1999 houdende algemene bepalingen inzake de structuurfondsen.

⁽²⁾ Report on the Performance Reserve and Mid Term Evaluation in Objective 1 and 2 Regions, 27 juli 2004. Het verslag kan worden geraadpleegd op het adres: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/tech_en.htm

Östra Mellansverige (Zweden)

„Ons doel is het ontwikkelen van duurzame projecten”

Fredrik Eliasson, provincieraad van Örebro, Doelstelling 2-programma voor West-Zweden

Sinds de start van ons Doelstelling 2-programma vijf jaar geleden hebben wij een aantal veranderingen moeten doorvoeren op het gebied van milieu, gelijkheid tussen mannen en vrouwen en sociale insluiting van immigranten. Deze onderwerpen behoren tot de „horizontale” componenten van het programma. Met andere woorden, deze componenten dienen in de doelstellingen en activiteiten van alle gefinancierde projecten te worden geïntegreerd.

Uit de tussentijdse evaluatie van het programma bleek dat deze horizontale zwaartepunten vaak slecht in de projecten geïntegreerd waren, in tegenstelling tot de groei-doelstellingen die daarin wel een prominente plaats innamen. Over het algemeen is het gemakkelijk projecten te vinden die specifiek gericht zijn op het milieu, de gelijkheid tussen mannen en vrouwen of de sociale insluiting. Het is echter veel lastiger goede projecten voor economische ontwikkeling te vinden waarin deze onderwerpen een volwaardige plaats hebben.

Dat er in de projecten onvoldoende aandacht aan de horizontale zwaartepunten wordt besteed, heeft volgens ons vier oorzaken. Namelijk de status van deze zwaartepunten; de kennis van en voorlichting over deze thema's; de mate van integratie in het project en de wijze waarop deze onderwerpen zijn gedefinieerd. Daarom hebben wij hard aan deze vier punten gewerkt.

> Verbeteren van de status van de horizontale zwaartepunten

De eerste oorzaak van het probleem heeft te maken met het feit dat men vaak minder belang aan de horizontale zwaartepunten hecht dan aan de algemene doelstelling van het project, namelijk regionale ontwikkeling. Als beheersautoriteit zijn wij van mening dat deze horizontale vraagstukken een grotere rol moeten gaan spelen. Deze boodschap moet echter wel aan de betrokkenen worden overgebracht. Tijdens de evaluatie schenken we nu in het bijzonder aandacht aan projecten waarbij werkelijk met de horizontale zwaartepunten rekening wordt gehouden. Wanneer niet op ten minste één van deze terreinen activiteiten worden ontplooid, krijgt een project voortaan geen financiële steun meer.

> Verbeteren van kennis en voorlichting

Het is moeilijk op het vlak van milieu, gelijkheid van de seksen of sociale insluiting goede beslissingen te nemen, als je niet over de nodige kennis beschikt. Daarom hebben de beheerders van het Doelstelling 2-programma voor West-Zweden informatie over deze onderwerpen ontvangen (zoals ook het geval is bij de meeste andere Zweedse programma's van de structuurfondsen). Het gaat erom dat elke beheerder concrete oplossingen kan voorstellen aan de projectsponsors. Bovendien

hebben wij een handleiding samengesteld waarin in eenvoudige bewoordingen aan de projectsponsors wordt uitgelegd hoe zij de horizontale zwaartepunten in hun dagelijkse werk kunnen integreren.

> Direct een plaats geven aan de horizontale zwaartepunten

Bij diverse projecten wordt pas in de laatste fase van de activiteitenprogrammering naar de horizontale zwaartepunten gekeken. Zeer vaak leidt dit tot kunstmatige of ontoereikende maatregelen. In zo'n laat stadium is er nauwelijks nog ruimte voor een natuurlijke integratie van deze zwaartepunten. Om een dergelijke situatie te voorkomen, bespreken wij dit punt met de begunstigde vanaf het eerste contact.

> Expliciete en nauwkeurige omschrijving van de zwaartepunten

Het gaat erom dat de horizontale zwaartepunten net zo belangrijk worden gevonden als de overige zwaartepunten van het programma. De ervaring leert dat het essentieel is dat de horizontale zwaartepunten uitdrukkelijk in het projectplan worden vermeld. Door de zwaartepunten nauwkeurig te omschrijven, wordt het gemakkelijker de realisering van de doelstellingen te monitoren. Ook kunnen we daardoor hogere eisen stellen. Uiteraard moeten we voorkomen dat de begunstigde deze eisen beschouwt als een hinderlijke maatregel die de uitvoering van het project belemmert. Het gaat er juist om dat de begunstigde beseft hoezeer de horizontale zwaartepunten kunnen bijdragen aan de ontwikkeling en groei in zijn of haar regio.

> Duurzame ontwikkeling en goed begrepen eigenbelang

We constateren dat de doelstellingen groei en milieu-bescherming steeds dichter bij elkaar komen te liggen. Algemeen wordt erkend dat economische groei zo weinig mogelijk invloed op het milieu moet hebben. Wij willen echter nog een stap verder gaan en we willen bereiken dat de begunstigten de zorg voor het milieu als heilzaam voor hun activiteiten beschouwen. Projecten met een nadelige uitwerking op het milieu moeten daarentegen niet worden gefinancierd, omdat zij schadelijk zijn voor de ontwikkeling op de lange termijn.

Kunnen we nu zeggen dat onze benadering van de horizontale zwaartepunten vruchten afwerpt? Wij hopen dat uit de komende evaluaties bijvoorbeeld blijkt dat immigranten meer bij het programma worden betrokken, dat de begunstigten milieueisen als factoren van economische ontwikkeling beschouwen of dat evenveel vrouwen als mannen aan de projecten deelnemen. We zien nu al dat het percentage vrouwen in een leidinggevende functie in ondernemingen die met behulp van de structuurfondsen zijn opgezet, duidelijk hoger is dan bij andere bedrijven in dezelfde sector. Voorlopig durf ik dat echter nog niet toe te schrijven aan de goede praktijken die wij hanteren bij de benadering van de horizontale zwaartepunten.

Contactadres: Fredrik.Eliasson@t.lst.se

Bij de bouw van het *Formen Hus* (vormenhuis) is uitsluitend gebruikgemaakt van milieuvriendelijke materialen

DUITSLAND

Een „elektronische intendant” voor de structuurfondsen in Sachsen-Anhalt

Totale kosten: EUR 300 000
EU-bijdrage: EUR 300 000

„Het beheersysteem „efReporter”, ontworpen door de deelstaat Sachsen-Anhalt, biedt zowel de mogelijkheid om informatie langs elektronische weg te versturen als de instrumenten voor financiële steun aan te sturen en projecten in alle fasen van het beheer van de operationele programma's te volgen. Dit systeem maakt uitwisseling mogelijk en bevat verschillende modules die aansluiten bij de opeenvolgende fasen van een project. Te weten de behandeling van de aanvraag, het financieel plan en de invoer van de voor de evaluatie benodigde gegevens. De pilotfase van efReporter is afgerond en het systeem wordt nu volledig ingezet in de deelstaat Sachsen-Anhalt. De kans bestaat dat het systeem ook door andere Europese regio's wordt overgenomen. In afwachting daarvan hebben verschillende Duitse deelstaten die onder Doelstelling 1 vallen het nu al aangepast en in gebruik genomen.”

Jürgen Biernath, ministerie van Financiën van Sachsen-Anhalt
biernath@mw.lsa-net.de

VERENIGD KONINKRIJK

Creggan Enterprises Ltd

Totale kosten: EUR 627 000
EU-bijdrage: EUR 314 000

„Creggan Enterprises Ltd (CEL) is een agentschap voor lokale ontwikkeling dat in 1994 is opgericht ter ondersteuning van de sociaal-economische vernieuwing van Creggan. Creggan is een van de oudste woningcomplexen van Noord-Ierland en wordt gezien als een van de meest achtergestelde complexen van de regio. Dit is zo omdat het complex veel te lijden heeft gehad van 30 jaar strijd in Noord-Ierland. CEL heeft de gebouwen gekocht van een fabriek die in 1997 is gesloten (waarbij toen meer dan 600 banen verloren gingen). De complexen waren bedekt met graffiti van aanhangers van beide kampen. CEL heeft de gebouwen gerenoveerd om ze in te richten voor de huisvesting van nieuwe of groeiende ondernemingen. Het is tevens bedoeld om banen te scheppen die een bijdrage kunnen leveren aan de vernieuwing van het gebied, die in volle gang is.”

Maeve Hamilton, projectleidster
maeve.hamilton@detini.gov.uk

FRANKRIJK

Nicéphore Cité, platform voor middelen en uitwisseling in beeld en geluid

Totale kosten: EUR 7 000 000
EU-bijdrage: EUR 3 500 000

„Om de ontwikkeling in het zuiden van Bourgondië te bevorderen heeft de communauté d'agglomération (samenwerkingsverband van de agglomeratie) van Chalon-sur-Saône besloten gebruik te maken van de cultuur en de knowhow van de stad, de bakermat van de fotografie, om een internationaal centrum op te richten rond de technologieën van beeld, geluid en virtual reality. „Nicéphore Cité” is opgericht om het gebruik van digitale technologieën te bevorderen in de meest uiteenlopende sectoren zoals engineering (automobil-, luchtvaart- en nucleaire industrie, enz.), erfgoed, architectuur, geneeskunde, audiovisuele media en videospellen. Dit betekent dat in het centrum een grote diversiteit aan activiteiten wordt ontplooid: 3D-beeld, postproductie in high-definition, videomanipulatie, film in reliëf, opname, sound creation, conservering en beheer van imagebases, enz. Met de steun van een groot netwerk van partners beheert Nicéphore Cité een complete cyclus, van innovatie tot productontwikkeling, waarbij alle stappen op het gebied van de overdracht van technologie en de oprichting van bedrijven worden doorlopen. Daarbij wordt veel aandacht besteed aan de begeleiding van de projectsponsors.”

Michel Drouet, directeur
contact@nicephorecite.com (www.nicephorecite.com)

GRIEKENLAND

Waternota's met informatie over Urban

Totale kosten: EUR 393 653
EU-bijdrage: EUR 294 240

„De beheersautoriteit van Urban wilde het publiek informatie geven over de verschillende projecten voor stadsontwikkeling in Komotini, aan de grens met Turkije en Bulgarije. De gemeentelijke autoriteiten van Komotini kwamen toen met een origineel idee: een Urban-folder verspreiden samen met de waternota. Dit werd gezien als een doeltreffende en economische manier om alle inwoners van de stad te bereiken. Het gemeentelijk waterbedrijf ontving ongeveer 20 000 exemplaren van de folder, die bij de waternota van november 2003 in de envelop werden gedaan. Er werd ook rekening gehouden met de verschillende etnische gemeenschappen in Komotini. De folder is namelijk in twee versies uitgegeven: één volledig in het Grieks en één in drie talen (Grieks, Turks en Russisch).”

Kiki Manola, directrice van de beheersautoriteit van Urban in Griekenland
urbansite@mou.gr

Tsjechische Republiek, Hongarije, Polen, Slowakije

„De landen van de Visegrad-groep werken samen op het gebied van evaluatie”

Eva Pišová, hoofd van de Tsjechische evaluatie-eenheid voor de structuurfondsen, **David Grolig** en **Michal Kokeš**, projectleiders

De toetreding van de Tsjechische Republiek tot de Europese Unie was een historisch gebeuren. Niet alleen voor de burgers maar ook voor de overheidsdiensten, die een cultuuromslag moesten maken. Tegen deze achtergrond werd op 1 december 2003 de Tsjechische evaluatie-eenheid voor de structuurfondsen opgericht.

Al heel snel moest de eenheid een evaluatieplan opstellen. Dit bleek een erg lastige klus te zijn omdat de betrokkenen daar geen enkele ervaring mee hadden. Er was ook geen bestaand model dat zij als voorbeeld konden nemen, althans niet van een land van soortgelijke grootte met vergelijkbare sociaal-economische doelstellingen. Daarom vergaarden zij kennis op evaluatiegebied door nauwe samenwerking met deskundigen uit de oude lidstaten, vertegenwoordigers van het DG Regionaal beleid en twinningpartners.

De andere landen van de „Visegrad-groep” (Hongarije, Polen en Slowakije) bevonden zich min of meer in dezelfde situatie als de Tsjechische Republiek. Historisch gezien behoren deze landen tot dezelfde beschaving en hebben zij dezelfde culturele wortels en een vergelijkbaar niveau van economische ontwikkeling. De overige nieuwe lidstaten hebben de voorkeur gegeven aan het enige programmeringsdocument. De landen van de Visegrad-groep hebben allen gekozen voor een beheer van de structuurfondsen in de vorm van een communautair bestek, dat meerdere operationele programma's omvat.

Sinds september 2004 werkt de Tsjechische evaluatie-eenheid samen met haar tegenhangers in de andere landen van de Visegrad-groep. Een eerste werkbijeenkomst vond plaats op 2 en 3 december 2004 in Valtice in

Zuid-Moravië (Tsjechische Republiek). Deze bijeenkomst viel samen met de eerste verjaardag van onze eenheid. Vertegenwoordigers van de directoraten-generaal Regionaal beleid en Werkgelegenheid namen eraan deel. Behalve over de voorstellen van de Commissie voor 2007-2013 werd er gesproken over de organisatie van de evaluatie, het ontwerp van het evaluatieplan, de risico's en proble-

men waarop men stuitte, en de mogelijkheden van samenwerking tussen de landen van de Visegrad-groep op evaluatiegebied.

Op deze eerste vergadering werd duidelijk dat de Visegrad-groep zich volledig bewust is van het belang van evaluaties. Voorlopig hebben de activiteiten hoofdzakelijk betrekking op de ontwikkeling van vaardigheden. In de vier landen zijn de eerste evaluatieprojecten gelanceerd en ook is een begin gemaakt met projecten die tot doel hebben de evaluatiecapaciteiten te vergroten. De deelnemers aan de bijeenkomst hebben gewezen op de mogelijkheid om samen bepaalde evaluatiewerkzaamheden te financieren. Dit willen ze doen via de maatregel „Technische bijstand” die in de programma's wordt genoemd.

Globaal kunnen drie categorieën projecten worden onderscheiden: projecten die tijdens de huidige programmeringsperiode worden uitgevoerd, projecten ter voorbereiding van de programmeringsperiode 2007-2013 en projecten met als oogmerk de evaluatiecapaciteiten te vergroten. Deze laatste zijn het meest ontwikkeld.

Alle evaluatie-eenheden erkennen dat de evaluatie kan mislukken wanneer er niet voldoende bekwaam (intern of extern) personeel gevonden kan worden. Een ander groot gevaar is dat de evaluaties met vertraging worden uitgevoerd omdat de monitoringgegevens ontoereikend zijn of omdat de dienstverlening van de contractanten niet naar behoren is.

Daarom hebben wij besloten samen te werken om hoogwaardige evaluatiecapaciteiten te ontwikkelen, een goede planning van de evaluaties te maken en de verschillende monitoringsystemen aan elkaar te koppelen. De samenwerking zal verder betrekking hebben op het uitwisselen van informatie en ervaringen op het vlak van projectuitvoering, op de gehanteerde methodes en op de omschrijving van evaluatiecriteria. De evaluatie-eenheden hebben ook afgesproken goede en slechte voorbeelden van evaluatieprojecten aan elkaar door te geven, zodat zij hun praktijken kunnen verbeteren.

De volgende bijeenkomst wordt voorbereid door de vertegenwoordigers van de Poolse evaluatie-eenheid.

Contactadressen: Eva.Pisova@mmr.cz; David.Grolig@mmr.cz

De deelnemers aan de bijeenkomst in Valtice

Europese steun met een maximaal effect

Succesverhalen uit Ierland

Omdat Ierland in staat is gebleken optimaal de mogelijkheden van de Europese steun te benutten, heeft het, zich in dertig jaar ontwikkeld tot een van de welvarendste lidstaten van de Unie. Ierland was bij zijn toetreding in 1973 het armste van alle landen van de Europese Gemeenschap. Maar wat waren nu de drijfveren van de Ieren? Wat voor tips kunnen ze de nieuwe lidstaten geven? Een bloemlezing van goede praktijken.

De brug over de monding van de Broadmeadow in de autosnelweg M1

De buitenlandse bezoeker in Dublin waant zich in de naoorlogse bloeiperiode. Twee dingen vallen hem in het bijzonder op: de jeugdige leeftijd van de honderden voetgangers die haastig over het trottoir lopen en het grote aantal hijskranen dat boven de stad uittorent. De reizende automobilist merkt daarbij nog op dat het verkeer zich zo traag voortbeweegt. Dit komt eerder door de voortdurende opstoppen in de stad dan door de rustige rijstijl van de Ieren.

Ierland is beslist niet langer de grote vredige tuin aan de rand van Europa waar men naartoe ging om op adem te komen. De ansichtkaart met een kudde schapen die een smalle weg blokkeren onder het toezien oog van een geamuseerd kijkende en stomverbaasde wandelende toerist, klopt niet meer met de werkelijkheid. Alleen op bepaalde plaatsen op het platteland is dit beeld misschien nog realiteit. Overal, zelfs in de westelijke delen en grensstreken die minder welvarend zijn dan Dublin, lijkt het huidige Ierland op één grote bouwput waar bedrijvigheid troef is. Met steun van de Europese fondsen worden wegen, woningen en diensten gemoderniseerd.

Doeltreffendheid en rendement

„Tussen 2000 en 2006 zijn er in het hele land 75 EFRO-projecten, 4 Cohesiefondsprojecten, 7 trans-Europese vervoersprojecten (TEN-T) en 3 Interreg IIIA-projecten uitgevoerd”, vertelt Lillian Butler, beheerster van de communautaire fondsen binnen de National Roads Authority, de Ierse rijkswaterstaat. „De zaak kwam aan het rollen toen de Europese Akte van kracht werd”, zegt Jim Higgins, coördinator van de structuurfondsen en van het Cohesiefonds in Ierland. „Hoewel ons succes niet volledig aan de regionale steun kan worden toegeschreven, verre van dat, is deze wel bepalend geweest voor onze economische opleving.”

Statistisch gezien is Ierland nu een van de rijkste landen van de Unie. Dit is onder meer te danken aan het feit dat het land de ontvangen communautaire gelden, 5,58 miljard euro tussen 1994 en 1999 en 4,31 miljard euro tussen 2000 en 2006, uiterst doeltreffend heeft benut.

„Niet alleen zijn de cijfers nu gunstig voor ons, maar ook hebben wij veel geleerd dankzij de structuurfondsen”, vervolgt Jim Higgins. „Via het beheer van deze

Een kijkje in de zuiveringsinstallatie van Ringsend

fondsen hebben we de nationale praktijken kunnen verbeteren en, heel belangrijk, ook de langetermijnplanning en evaluatiewerkzaamheden. Wij zouden daar op eigen kracht ook wel in geslaagd zijn, maar dat had ons meer tijd gekost. Gelukkig zijn wij een klein land met een overheidsapparaat dat dicht bij de mensen staat en dat kan vertrouwen op goed geliede structuren en informele netwerken. In zekere zin kent iedereen elkaar, wat de zaken vergemakkelijkt... Lange tijd draaide het bij ons om efficiency, kosteneffectiviteit en het vermogen goed lopende projecten snel uit te voeren. Dit heeft altijd uitstekend gewerkt. Tegenwoordig houden wij ons meer bezig met het rendement: wat is de werkelijke toegevoegde waarde van het project voor de burger of de gebruiker?"

Dit rendementsstreven heeft geleid tot de bouw van „Luas” („snelheid” in het Gaelic), de nieuwe hypermoderne tram van Dublin. In juni en september 2004 werden twee lijnen van respectievelijk 9 en 15 km geopend. „Luas is een project dat veel structuur aanbrengt in het verkeer”, benadrukt Tom Manning, hoofd publiciteit van de opdrachtgever, het Railway Procurement Agency. „Met 50 000 passagiers per dag helpt het de files in de stad op te lossen en verbindt het de diverse vormen van openbaar vervoer in Dublin: stations in het noorden en zuiden, DART-treinen naar de voorsteden en grote buslijnen. Luas draagt ook bij aan stadsvernieuwing: sinds de nieuwe tram in gebruik is genomen, hebben de winkels langs de trambaan hun klantenkring met 75 % zien groeien, terwijl de waarde van de panden in de nabije omgeving in drie maanden met 15 % is gestegen. Ook de armere bevolkingsgroepen hebben

er baat bij: sociale woningbouwcomplexen met voorheen slechte openbaarvervoerfaciliteiten in de buurt zijn nu rechtstreeks met het stadscentrum verbonden.” Investeringskosten: 775 miljoen euro, waarvan 80 miljoen wordt betaald door het EFRO. „Iets meer dan 10 %, dat lijkt niet zoveel,” relativeert Tom, „maar de bijdrage van Europa vormt een symbool dat ons zelfvertrouwen heeft gegeven en ons ervan heeft overtuigd dat het project rendabel zou zijn.”

Rendement is ook het kenmerk van een van de grootste zuiveringsinstallaties van Europa, de Ringsend Wastewater Treatment Works, die in 2003 werd voltooid. Daarmee werd het „Dublin Bay Project” afgerond dat in 1994 werd gestart en bestaat uit een enorm systeem voor de zuivering van water uit de baai van Dublin. Het betreft een investering van 300 miljoen euro, die voor 80 % uit het Cohesiefonds werd gefinancierd. Dit bedrag is met name gebruikt voor de aanleg van een onderzeese pijpleiding van 10,5 km die de installatie verbindt met een pompstation in Sutton, aan de overzijde van de baai. In het complex wordt het afvalwater van 1,7 miljoen inwoners behandeld.

De zuiveringsinstallatie is niet alleen gigantisch groot en zeer modern uitgerust, maar heeft ook alle kenmerken van een „goed” project. Er wordt gebruikgemaakt van innoverende technieken (het is de enige installatie in zijn soort die een combinatie kent van koolstofhydrolyse, slibgisting en thermische drogers). De installatie is bijzonder zuinig (kosten: 10 cent per m³; 8 euro per persoon per jaar) en voorziet voor 60 % in haar eigen energiebehoefte. Het project omvat eveneens een belangrijke sectoroverstijgende milieuc component. Zo is een grasveld van 2 hectare aangelegd met het oog op de bruine ganzen die in Ringsend een rustpauze inlassen. De installatie vangt naar schatting 75 % op van de stoffen die de baai verontreinigen. Omdat Dublin een van de weinige hoofdsteden met een strand is, hoopt het voor de zomer van 2005 het Europees keurmerk voor zwemwater te bemachtigen.

De bevolking moet bij de projecten worden betrokken

„Gezien de aard van de activiteiten en de ligging vlakbij bewoond gebied, is het niet eenvoudig een dergelijk project te beheersen”, geeft Battie White aan, ingenieur in dienst van het stadsbestuur van Dublin en opzichter van het Dublin Bay Project. „Daarom zal ik u twee belangrijke principes noemen waarop ons werk is gebaseerd: wij maken voortdurend een vergelijking met soortgelijke installaties in Engeland en de Verenigde Staten en, wat het belangrijkste is, we hebben de plaatselijke bevolking reeds bij het ontwerp van het project betrokken.” Battie gaat verder met zijn uitleg: „In 2000 hebben wij samen met de plaatselijke bewoners „lokale contactgroepen” opgericht die iedere maand bijeenkomen om elkaar te informeren en hun mening te geven over het verloop van de werkzaamheden en nu ook over de installatie die thans in gebruik is. Dat was niet zonder risico maar het is goed gegaan: uiteindelijk hebben de bewoners zich niet tegen de komst van het complex verzet en is er geen enkele negatieve reactie in de media geweest.”

De plaatselijke bevolking op de hoogte houden is ook een basisprincipe van Jim McGovern, directeur van de West Regional Authority, in het noordwesten van Ierland. Jim heeft leidinggegeven aan een project waarbij een van de 19 nieuwe telematische breedbandnetwerken die onlangs in Ierland zijn aangelegd, in Galway (70 000 inwoners) werd geïntroduceerd. „Het gaat erom dat we het bedrijfsleven een geavanceerde infrastructuur kunnen aanbieden tegen een even

scherpe prijs als in het oosten van Ierland of het Verenigd Koninkrijk." In Galway is 57 km aan breedbandkabels aangelegd. Kosten: 9,9 miljoen euro, waarvan 8 miljoen betaald door het EFRO. Tijdens de gehele duur van het project, van februari 2003 tot maart 2004, informeerde de lokale radio de luisteraars dagelijks over de gemaakte vorderingen. „Elke maandag gaven wij hun het werkschema van de betreffende week. Tevens hebben wij op grote schaal via de kranten een plattegrond van het netwerk verspreid. Als de mensen weten wat er gaat gebeuren, wanneer hun straat afgesloten wordt en voor hoe lang, stemmen de meesten al met het project in."

Bovendien heeft de installatie van het breedbandnet in Galway de aanleg van andere infrastructuur versneld: „Om de straten niet meerdere malen te hoeven openbreken, hebben we 23 km aan gasleidingen en 10 km aan elektriciteitskabels in dezelfde geulen aangebracht." Dit resulteerde in schaalvoordelen die van invloed waren op de kosten. „Daarnaast", zo voegt Jim eraan toe, „heeft de Ierse regering voor alle 19 netwerken de glasvezelkabels aangeschaft. Hierdoor kon tegen de laagst mogelijke prijs worden ingekocht, maar ook wordt nu in het hele land hetzelfde coherente eindproduct gebruikt. Op alle besluitvormingsniveaus is een goed partnerschap erg belangrijk."

Partnerschap

Dat is ook het standpunt van Finbarr Breslin: „Je moet visie hebben, vooruitdenken en samenwerken met betrouwbare en gemotiveerde partners." In de jaren tachtig richtte deze non samen met enkele moeders uit het kleine stadje Mullingar in de provincie Westmeath in het midden van Ierland een organisatie op van vrouwen die bepaalde projecten wilden uitvoeren om in hun behoeften te kunnen voorzien. Ze begonnen met kinderopvang waaraan in Ierland een schrijnend gebrek is, terwijl het aantal werkende vrouwen en eenoudergezinnen steeds maar toeneemt. De afgelopen 25 jaar heeft de Women's Community Projects (Mullingar) Association voortdurend ingespeeld op de veranderende positie van de Ierse vrouwen. Zo biedt de organisatie allerlei opleidingen aan; in chronologische volgorde: huishoudkunde (1985), het maken van uniformen (1985-87), secretariaat, boekhoudkundig en informaticaonderwijs (sinds 1997),

Een aantal kinderen in de crèche van Mullingar

Engelse les voor migrantenvrouwen (sinds 2002) en ambachtelijke en alfabetiseringscursussen (2004).

Naast diverse projecten voor sociaal-economische integratie (die vooral door het communautair initiatief Equal worden medegefinancierd) en lokale diensten (bezorging aan huis van maaltijden, financiële adviezen, enz.) beheert de organisatie nu een prachtige structuur die een crèche, kleuterschool en buitenschoolse opvang omvat. Het project werd opgestart in 1997 en medegefinancierd door het EFRO en het ESF samen met vijftien publieke en private partners. Marcella O'Reilly, een medewerkster van de organisatie, onderstreept daarbij het volgende: „Je moet complexe zaken in goede banen kunnen leiden, ook op financieel gebied: bij maatschappelijke projecten zijn doorgaans veel mensen betrokken en er wordt meestal geput uit talrijke financieringsbronnen."

„Clustering"

Complexe zaken doeltreffend aanpakken en verbreking van het isolement vormen twee van de redenen waarom het „Leitrim Design House" is opgericht. Dit is een netwerk waarin zestig kunstenaars en handwerkslieden verenigd zijn. Deze „cluster" heeft een winkel in het centrum van het kleine toeristenstadje Carrick-on-Shannon. Dankzij verschillende Europese fondsen en programma's (Equal, PEACE, Interreg, enz.) en FAS, de nationale opleidingsinstantie, hebben deze ambachtelijke producenten toegang tot een keur van diensten (opleiding, promotie, verkoop, uitwisselingen, samenwerkingsverbanden, enz.). Tevens is persoonlijke begeleiding mogelijk. „Het heeft wel wat weg van een transportband", legt Tim Guilbraide, projectleider, uit: „Met bijna niets betreedt de producent de markt, maar geleidelijk groeit hij in zijn beroepsarbeid. Op een gegeven moment breekt de dag aan dat hij geen begeleiding meer nodig heeft en zijn ervaring aan de andere leden van de cluster kan overbrengen."

Tim Guilbraide in de winkel van het „Leitrim Design House"

„Het bijeenbrengen van mensen die in dezelfde sector werken, is erg belangrijk op het platteland waar de producenten vaak een geïsoleerd bestaan leiden”, zegt Joe Lowe, directeur van de Leitrim County Enterprise Board, die jaarlijks 30 tot 35 economische projecten ondersteunt. „Clustering bevordert uitwisselingen, voorlichting en competitie, allemaal punten die wezenlijk zijn voor succesvol zakendoen. Wij schatten dat deze netwerkvorming onder handwerkslieden gezorgd heeft voor ongeveer honderd nieuwe banen.”

In Ierland is „cluster” meer dan een modewoord. Het is een begrip dat oorspronkelijk uit het bedrijfsleven komt en nu wordt toegepast op alle initiatieven die in een regio worden opgezet. Tussen Carrick-on-Shannon en Boyle, langs Lough Key, strekt zich een schitterend aristocratisch landgoed uit dat de Ierse overheid in 1957 had gekocht om er een toeristische gezinsattractie van te maken. Er werd echter onvoldoende geld geïnvesteerd en het terrein raakte in verval. Uiteindelijk werd het niet langer gebruikt. „We hebben een peiling gehouden onder de bevolking, onder diverse organisaties en onder deskundigen op het gebied van toerisme en focusgroepen ingesteld om na te gaan welke behoeften er ter plaatse zijn en om zo veel mogelijk ideeën te verzamelen zodat deze uitzonderlijke locatie kon worden opgeknapt”, vertelt Neil Armstrong, directeur Toerisme van de provincieraad van Roscommon.

Het resultaat van deze collectieve raadpleging is dat het Lough Key Forest Park vanaf nu tot 2007 wordt getransformeerd in een eigentijds recreatiecentrum. Dit is geënt op een „activiteitencuster” (sic) naar het model van avontuurlijke televisiespellen als „The Crystal Maze” of „Fort Boyard”. Kosten: 8 miljoen euro, met een bijdrage van het EFRO. Verwacht effect op de werkgelegenheid: tien voltijd- en twintig deeltijdbanen. „Maar let op”, zo waarschuwt Neil, „het belangrijkste is dat dit initiatief een duurzaam karakter krijgt. Of het nu gaat om toerisme of om een andere sector, het is altijd gemakkelijker een attractie te creëren dan deze in stand te houden. Dit geldt vooral omdat je continu moet innoveren maar tegelijkertijd

niet koste wat het kost naar het nieuwste van het nieuwste moet streven, aangezien technologieën snel verouderen.”

Onderzoek en innovatie

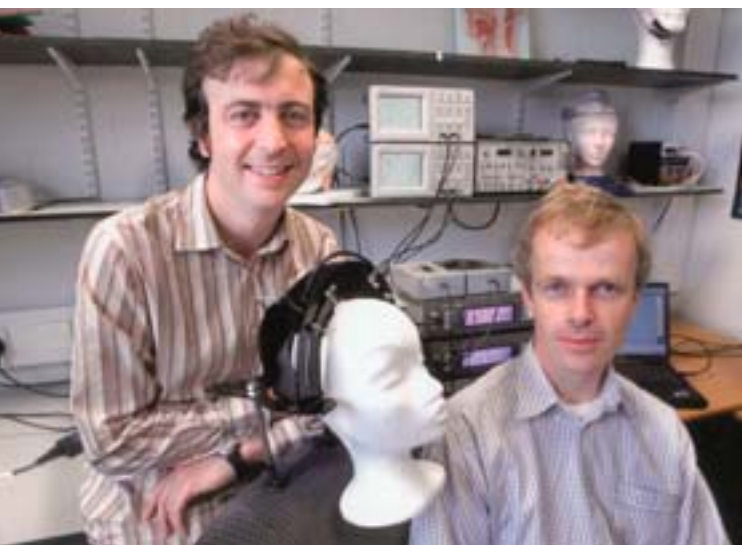
De productiecentra raken eveneens verouderd. De „Keltische tijger” maakt nog steeds grote sprongen (een BBP-groei van meer dan 6 % in 2004), maar ook Ierland ziet bepaalde succesvolle activiteiten naar het buitenland verdwijnen. Dit gebeurt vooral omdat de Ierse economie sterk afhankelijk is van multinationale ondernemingen. Het Ierse productieapparaat moet dus naar hogere marktsegmenten kijken en zich richten op sectoren met een zeer grote toegevoegde waarde. Net als elders in Europa wordt de Lissabonstrategie hier volledig toegepast. „En in dit buitengebied, waar de expansie lang niet zo onstuimig is als in Dublin, moet dat allereerst via het onderwijs gebeuren”, verklaart Constance Hanniffy, voorzitter van de regionale assemblee van Border, Midland & Western (BMW), de Ierse Doelstelling 1-regio. „Ierland handelt volkomen in de geest van Lissabon”, bevestigen Gerry Finn en Kieran Moylan, respectievelijk directeur en adjunct-directeur van de regio BMW. „Wij bevinden ons in een overgangsfase waarin we de directe steun aan bedrijven afbouwen en meer indirecte steun gaan verlenen, gericht op onderzoek en innovatie.”

In vijf jaar heeft de „goede leerling van Europa” de subsidies voor onderzoekers maar liefst vertienvoudigd. Vóór 2000 was dat bedrag 20 miljoen euro, nu is het 200 miljoen euro. „Toch vormde dit in 2003 nog maar 1,12 % van het BBP en zonder de steun van grote instrumenten als het PRTL1⁽¹⁾ of het EFRO zou het voor middelgrote instellingen als de onze erg moeilijk zijn om onderzoeksactiviteiten te ontwikkelen”, vertelt Jason Twamley, onderzoeksdecaan aan de Nationale Universiteit van Ierland in Maynooth. Hij heeft in 2003 een nieuwe faciliteit voor biowetenschappen en elektronica laten bouwen. Bijna eenderde van de 16,1 miljoen euro die de infrastructuur heeft gekost, is door het EFRO gedoneerd.

Welk belangrijk advies zou de coördinator van de structuurfondsen in Ierland aan zijn collega's in de nieuwe lidstaten willen geven in deze onzekere tijden voor de cohesie en het concurrentievermogen op lange termijn in Europa? Het antwoord van Jim Higgins luidt: „Geef voorrang aan het publieke eigendom en investeer vooral in opleidingen, onderwijs, onderzoek, infrastructuur en diensten waar de samenleving in haar geheel baat bij heeft en die het algemeen belang dienen. Steun die uitsluitend voor de particuliere sector bestemd is, blijkt al snel zijn beperkingen te kennen.”

In maart 2004 hebben de Ierse beheersautoriteiten een uitstekende „*Guide to the Implementation and Administration of EU Structural and Cohesion Funds in Ireland*” (gids voor de tenuitvoerlegging en het beheer van de structuurfondsen en het Cohesiefonds in Ierland) gepubliceerd. Dankzij de heldere en complete presentatie in de gids wordt het eenvoudiger leiding te geven aan de met communautaire gelden gefinancierde projecten.

csfinfo@csfunits.irlgov.ie

Tomás Ward en Charles Markham in hun laboratorium in het universitair centrum van Maynooth, begunstigde van het EFRO. De twee onderzoekers hebben een apparaat ontwikkeld dat zenuwstromen van de hersenen omzet in tekens.

⁽¹⁾ Programme for Research in Third Level Institutions (onderzoeksprogramma voor instellingen voor hoger onderwijs).

Wallonië (België)

„Regio's wisselen goede beheerspraktijken uit”

Luc Hougardy, ministerie van het Waalse Gewest, directie Europese programma's

We moeten vaststellen dat de regio's liever over hun prestaties spreken dan over de wijze waarop ze de programmeringsdocumenten beheren.

De manier waarop aan de eisen van de desbetreffende Europese regelgeving wordt voldaan, heeft echter grote invloed op de uitvoering van de programma's, zowel in termen van rendement als van doeltreffendheid. Daarom is het bijzonder interessant gebleken een proefproject op te zetten met als doel kennis te vergaren over de beheers-, monitoring- en controlesystemen die in andere Europese regio's worden toegepast. Op die manier zijn we begonnen goede praktijken uit te wisselen en prestaties te vergelijken (*benchmarking*). Hierdoor kunnen we beoordelen in welke mate deze praktijken in het Waalse Gewest kunnen worden gebruikt.

Dat was de uitdaging van het project dat op initiatief van het Waalse Gewest is gerealiseerd door de directie Europese programma's. Deze directie is binnen het ministerie van het Waalse Gewest belast met het opzetten van de beheers-, monitoring- en controlesystemen voor de programma's die hoofdzakelijk door het EFRO worden medegefinancierd.

Vijf andere regio's hebben eveneens aan deze uitwisseling deelgenomen. De algemene organisatie werd verzorgd door een externe consultant. Deze consultant werd door het EFRO medegefinancierd in het kader van de technische bijstand voor Doelstelling 2: Rhône-Alpes (Frankrijk), Piemonte en Ligurië (Italië), Oost-Engeland (Verenigd Koninkrijk) en Maastricht (Nederland).

We hebben dus veel geleerd door systemen onderling te vergelijken en daarnaast zijn we rechtstreeks met onze partners in contact gekomen. Zo hebben we een bezoek gebracht aan onze Franse collega's (regionale raad en prefectuur van Rhône-Alpes) en onze Italiaanse tegenhangers (departement Industrie voor Piëmonte en departement Europese Zaken voor Ligurië). Bovendien is het uitermate fascinerend te beseffen dat de andere regio's meestal met dezelfde problemen te kampen hebben als wij.

Na afloop van deze uitwisseling bleek duidelijk dat de systemen van het Waalse Gewest positief door onze Europese collega's werden beoordeeld. Twee goede praktijken van het Waalse systeem werden met name genoemd:

> Het **selectieproces**: het Waalse Gewest heeft een onafhankelijke taakgroep ingesteld, die bestaat uit academici en industriëlen in de betrokken Doelstelling 2-regio's. Deze taakgroep heeft als opdracht de Waalse regering over de projectkeuze te adviseren. Daartoe onderzoekt de taakgroep of de projecten in overeenstemming zijn met de

strategieën die vermeld worden in het enig programmeringsdocument.

> Het **computersysteem** voor de monitoring van het programma. Hiermee kunnen de medegefinancierde projecten online worden gevolgd.

Tevens is gebleken dat op bepaalde terreinen (betalingsautoriteit, jaarverslagen over publiciteitsmaatregelen, opeenstapeling van controleniveaus, enz.) de systemen van het Waalse Gewest uitgebreider waren dan die in de overige regio's.

De belangrijkste interessante praktijken van onze partners die geheel of gedeeltelijk in het Waalse systeem zouden kunnen worden geïntegreerd, zijn de volgende:

> In Piëmonte is een „overboekingsysteem” ontwikkeld. Hierbij wordt gebruikgemaakt van nationale subsidies die zijn toegekend aan lopende programma's. Met dit systeem kunnen de EFRO-begrotingen worden overschreden, zodat een reserve ontstaat die als buffer kan dienen wanneer andere projecten worden gestaakt. Dankzij dit systeem werd in de programmeringsperiode 1994-1999 uiteindelijk 99 % van de beschikbare gelden gebruikt. Een andere interessante praktijk is het „Chronoprogramma”. Dit werd geïntroduceerd om te voorkomen dat vastleggingen na twee jaar ambsthalfte worden vrijgemaakt op grond van de „n+2”-regel. In het kader van deze praktijk worden bonussen (gerelateerd aan het bijstandspercentage) gegeven aan projecten die volgens het tijdschema worden uitgevoerd, en strafkortingen opgelegd wanneer dat niet het geval is;

> in Oost-Engeland krijgen projectuitvoerders bij het opzetten en monitoren van hun projecten hulp van **lokale instanties** (Local Area Groups) en **begeleiders**. Viermaal per jaar bezoeken zij het project. Hierdoor kunnen de projectuitvoerders hun taak beter vervullen en kan adequaat toezicht worden gehouden op de verrichte werkzaamheden.

Dit was een bijzonder verrijkende ervaring en wij hopen van harte dat wij mede dankzij deze contacten de nieuwe verordeningen inzake beheer en controle voor de periode 2007-2013 op de juiste wijze zullen kunnen toepassen. Wij nodigen alle betrokken regio's uit aan deze uitwisseling mee te doen om de programma's nog beter te kunnen uitvoeren in het kader van een administratieve vereenvoudiging.

Contactadres: l.hougardy@mrw.wallonie.be

Tel. (32-81) 33 39 27

Fax (32-81) 33 37 44

<http://economie.wallonie.be/>

(<http://europe.wallonie.be/>)

Andalusië (Spanje)

„Veel inzet voor samenwerking en coördinatie tussen alle betrokkenen”

Directoraat-generaal Structuurfondsen van het Spaanse ministerie van Economie en Financiën

Andalusië is een van de grootste en dichtstbevolkte regio's van Europa en is begunstigde van het – financieel gesproken – grootste programma van de structuurfondsen in de lopende programmeringsperiode. Het geïntegreerde operationele programma van Andalusië (GOPA – Doelstelling 1) heeft voor de periode 2000-2006 steun toegewezen gekregen uit de structuurfondsen voor een bedrag van 7840,414 miljoen euro op een totaalbedrag aan kosten van 11 288 miljoen. Na de toewijzing in 2004 van de „prestatiereserve” voor de meest doeltreffende maatregelen, kwam het bedrag op 8 186 miljoen euro op een totaalbedrag aan kosten van 12 026 miljoen. Het GOPA wordt ten uitvoer gelegd onder verantwoordelijkheid van verschillende instanties van de landelijke overheid en van de regering (*Junta*) van Andalusië.

Kort samengevat is het doel van de strategie om de achterstanden van de regio in de voor de ontwikkeling noodzakelijke infrastructuur in te halen. Hierbij wordt de nadruk gelegd op investeringen in het concurrentievermogen van de productieve structuren, in menselijk potentieel en in werkgelegenheid. Extra aandacht wordt besteedt aan onderzoek, technologische ontwikkeling en aan de kennismaatschappij.

Uit de tussentijdse evaluatie blijkt dat een juiste strategie is gekozen. Afgezien daarvan is de situatie in de regio niet in een zodanige mate gewijzigd dat een herziening noodzakelijk is. Er is hard aan gewerkt om te komen tot een goede samenwerking en coördinatie tussen alle betrokken partijen. Te weten de voor de programmering verantwoordelijke autoriteiten, lokale overheden, alsmede economische en sociale actoren. Het resultaat van dit partnerschap was een goed opgezet programma dat ook aansluit bij de bestaande programmeringsdocumenten op regionaal en nationaal niveau, bij de zwaartepunten van de EU, de multiregionale programma's, de communautaire initiatieven en de innovatieve acties. De evaluatie laat ook zien dat het GOPA een duidelijke stimulans heeft gegeven aan een proces van daadwerkelijke economische convergentie in Andalusië.

Twee regelingen die in de verordeningen van de structuurfondsen voor 2000-2006 zijn geïntroduceerd om de steun aan de resultaten te koppelen, hebben een gunstige invloed gehad op het bereiken van de doelstellingen. Dit zijn de eerder genoemde „prestatiereserve” en de „n+2”-regel voor de automatische vrijmaking van niet binnen twee jaar uitgegeven kredieten.

Daarnaast heeft de uitwerking van geïntegreerde programma's de mogelijkheid geschapen om de mechanismen voor de coördinatie tussen de programma's te verbeteren en meer te halen uit de synergievoordelen. De monitoring- en evaluatieactiviteiten zijn ook efficiënter geworden. In dit verband kan de vaststelling vermeld worden van gedifferentieerde indicatoren voor de monitoring van het grote aantal maatregelen in het kader van het zwaartepunt „gelijke kansen”,

evenals voor de tenuitvoerlegging van grote milieu-infrastructuurprojecten. Dit is de opbrengst van de grote inspanningen in de voorafgaande periode om te komen tot een bewustwording. Ook al is de doelstelling niet helemaal bereikt: de verantwoordelijke instellingen hebben speciale dagen georganiseerd om de beginselen van gelijke kansen en respect voor het milieu te integreren in de maatregelen.

Op basis van de gegevens van december 2004 draagt het uitvoeringspercentage van het GOPA 72 % voor de jaren 2000-2004 en 51 % voor de periode 2000-2006. Dit is een zeer goed resultaat, want de ervaring leert dat de vorderingen in de resterende jaren altijd groter zijn. Het genoemde gemiddelde van 72 % wordt bij drie zwaartepunten overschreden: concurrentievermogen en productiesector (79 %), menselijke hulpbronnen (84 %), transport- en energienetwerken (92 %). Aan de andere kant is het uitvoeringspercentage voor de zwaartepunten „milieu, natuur en waterbeheer” en „landbouw en plattelandontwikkeling” slechts 43 %.

Concreet kunnen de volgende cijfers worden genoemd voor enkele van de zwaartepunten:

- > *Concurrentievermogen en productiesector*: 6 550 steuntoekenningen, 11 172 zelfstandige banen gecreëerd, 9 054 begunstigde ondernemingen, 5 524 miljoen euro aan uit de maatregelen voortvloeiende particuliere investeringen en 129 MKB-bedrijven die voor het eerst exporteren;
- > *kennismaatschappij (innovatie, O&O, informatiemaatschappij)*: 2 327 personen (waaronder 1 267 vrouwen) die steun hebben ontvangen voor onderzoek en technologische ontwikkeling, 244 medegefinancierde O&O-projecten voor 17 648 onderzoekers, 24 gerenoveerde en met wetenschappelijke apparatuur uitgeruste centra, 1913 bij overheidsdiensten geïnstalleerde IT-netwerken, met 230 438 gebruikers;
- > *menselijke hulpbronnen*: 898 nieuwe scholen, 68 nieuwe opleidingscentra en 566 gerenoveerde centra, initiatieven voor alternatieve scholing voor 24 000 leerlingen met een scholingsachterstand (waaronder 6 560 vrouwen), ondersteuning bij de arbeidsreïntegratie van 47 000 mensen, steun voor 27 606 langdurig werklozen (waaronder 16 757 vrouwen), steun voor de instrooming van 17 766 jongeren (waaronder 7 690 vrouwen) op de arbeidsmarkt.

Ook de vervoersinfrastructuurprojecten, waarvan het merendeel wordt uitgevoerd in het kader van de trans-Europese netwerken, liggen goed op schema. Tot slot kunnen nog worden genoemd: de inrichting van bedrijventerreinen, zoals in Alqueria (Huelva) en Peral (Arcos de la Frontera, Cadix), het *Parque Joyero* (juwelierspark) in Cordoba en Europees bedrijven- en innovatiecentrum van de Campus de la Salud in Granada.

Internetsite en contactadres:

<http://www.juntadeandalucia.es/economiayhacienda/fondos/POIA/poia.htm>

NEDERLAND

Vernieuwing van de oude wijk Rotterdam-Noord

Totale kosten: EUR 851 059
EU-bijdrage: EUR 212 753

„Het station Rotterdam Noord was groezelig en verwaarloosd, een doorn in het oog van de stad. In 2002-2004 is er een project uitgevoerd in het kader van het communautair initiatief Urban II om het station en de nabije omgeving om te vormen tot een veilig, praktisch, aantrekkelijk en eenvoudig te beheren intermodaal openbaarvervoerplatform met soepele passagiersstromen. In dit verband is een aantal werkzaamheden en aanpassingen uitgevoerd. Namelijk de inrichting van een kiss & ride-zone voor het afzetten van passagiers; nieuwe verlichting; parkeerplaatsen voor taxi's, bussen en fietsen; trottoirs; bekabeling; installatie van voorzieningen voor het combineren van diverse vervoertypen; verplaatsing van een muziekkiosk; verhoogde frequentie van politievoorrading, enz. Dankzij dit project heeft het station Rotterdam Noord een ware metamorfose ondergaan en is het een vriendelijke, veilige en goed georganiseerde plek geworden. Deze vernieuwing zou op de langere termijn grote sociaal-economische voordelen met zich mee moeten brengen, te beginnen bij een betere kwaliteit van het leven in de wijk Oude Noorden.”

Adri Hartkoorn, directeur van het Urban II-programma „Noord aan de Rotte”
a.hartkoorn@obr.rotterdam.nl (www.noordaanderotte.nl)

PORTUGAL

Nieuwe geneesmiddelen van natuurlijke oorsprong

Totale kosten: EUR 403 287,68
EU-bijdrage: EUR 94 431,08

„Het project „NATURFAR”, gesponsord door de firma Labor Qualitas S.A. en het Instituut voor experimentele en technologische biologie (IBET), wordt uitgevoerd in het kader van de samenwerking tussen O&O-instituten en technologische bedrijven in de farmaceutische sector. Doel is de ontwikkeling van een fabricageproces dat is gebaseerd op een geavanceerde technologie, namelijk extractie met behulp van „superkritische” vloeistoffen. De technologie is speciaal ontwikkeld voor de farmaceutische industrie. Naar aanleiding van dit project moeten innovatieve producten op de markt gebracht kunnen worden die bestaan uit actieve stoffen die niet vallen onder patenten van bedrijven in dezelfde sector. NATURFAR is het resultaat van een strategie die ertoe moet leiden dat een farmaceutische markt die zich tot nu toe beperkte tot activiteiten op het gebied van de fijne bulkchemie, doorstoot naar een hoger marktsegment.”

Francisco Sousa Soares, manager van het operationele programma „Wetenschap en Innovatie 2010”
Poci2010@poci2010.mcies.pt

DENEMARKEN

Het exportprogramma voor Noord-Jutland

Totale kosten: EUR 3 000 000
EU-bijdrage: EUR 2 000 000

„Dit programma vloeit voort uit een studie waaruit naar voren kwam dat de bedrijven in Noord-Jutland een onbenut exportpotentieel hadden dat tussen 400 en 500 miljoen euro per jaar lag. De provincie Noord-Jutland heeft daarop besloten tot actie over te gaan. Er is een groep deskundigen op exportgebied samengesteld om dit programma te ontwikkelen. Nog nooit eerder is in een Deense regio zo'n groot project opgezet ter bevordering van de export. Doel is de producenten te trainen om hun producten beter in het buitenland te kunnen verkopen. De ondersteuning bestaat in de beschikbaarstelling van consultants, van wie het honorarium voor 70 % voor rekening komt van Doelstelling 2. Concreet zullen deze consultants marktonderzoek doen, exportstrategieën uitwerken, enzovoort. Dit programma moet leiden tot 354 nieuwe banen. Dat was reden voor de provincie om te besluiten een aanvullend programma op te zetten voor ongeveer 150 nieuwe bedrijven.”

Gitte Madsen, projectleider, provincie Noord-Jutland
amt.gm@nja.dk

ITALIË

De expertisecentra van Campanië

Totale kosten: EUR 237 738 000
EU-bijdrage: EUR 83 204 500

„Het netwerk van expertisecentra van de regio Campanië heeft tot doel kennis uit te dragen, behoeften te meten en innovatie aan het MKB over te brengen. De 10 centra in het netwerk zijn actief op 7 gebieden: analyse en monitoring van milieusico's; geavanceerde biologie en toepassingen daarvan; bescherming en opwaardering van cultuur- en milieugoed; productie in de landbouw- en voedingsmiddelensector; nieuwe technologieën ten dienste van productiviteit; informatie- en communicatietechnologie en vervoer. Het uiteindelijke doel is het stimuleren van patenteerbaar onderzoek en het ontstaan van op kennis gebaseerde ondernemingen.”

Maria Adinolfi, directrice, ministerie van Wetenschappelijk Onderzoek, Statistiek, Informatie en IT-systemen, regio Campanië
ricercascientifica2@regione.campania.it

Website Inforegio

De website van Inforegio geeft een volledig overzicht van het Europese regionale beleid. Ga voor het laatste nieuws naar de „Newsroom”:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/newsroom/index_en.htm

Contactadressen

Europese Commissie,
Directoraat-generaal Regionaal beleid
Eenheid 01 — „Informatie en communicatie”
Thierry Daman
Tervurenlaan 41, B-1040 Brussel
Fax (32-2) 296 60 03
E-mail: regio-info@cec.eu.int
Internet: http://europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_en.htm

Informatie over de regionale steun van de Europese Unie:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8146

© Europese Gemeenschappen, 2005
Reproductie toegestaan, mits de bron wordt vermeld.

Publicatiebureau

Publications.eu.int